

Armádní generál in memoriam KAREL JANOUŠEK

Ve známé bitvě o Británii se vyznamenali i mnozí českoslovenští letci a získali trvalou úctu země, kterou pomáhali bránit. Jejich velitelem byl právě generál RNDr. Karel Janoušek.

Narodil se 30. října 1893 v Přerově, kde také vystudoval reálné gymnázium a absolvoval abiturientský kurs při německé obchodní akademii. V červnu 1915 nastoupil jako jednoroční dobrovolník k pěšímu pluku 57. Zúčastnil se potom v rámci rakousko-uherské armády jako velitel družstva a čtyři boje na italské i ruské frontě, kde na začátku července 1916 padnul do ruského zajetí. Vstoupil do II. dobrovolnické srbské divize, která se začala organizovat v Oděse, ale už v říjnu přešel k 1. čs. střeleckému pluku Mistra Jana Husi. V památné bitvě u Zborova byl poprvé zraněn. Jako velitel 7. roty se dále zúčastnil všech bojů pluku při obraně sibiřské magistrály. Do vlasti se vrátil v hodnosti kapitána ruských legií v květnu 1920.

Stal se důstojníkem z povolání. Absolvoval Vysokou školu válečnou

v Praze a po krátkém působení na 3. (operačním) oddělení Zemského vojenského velitelství Praha přešel štábní kapitán Janoušek k letectvu, kde postupně prošel všemi velitelskými stupni. V roce 1933 byl pak ustanoven zemským velitelem letectva ZVV Praha. Generál J. Votruba při závěrečném cvičení v roce 1934 ve Vlašimi vyslovil plukovníku Janouškovi následující poděkování: *"Letecké jednotky přidělené mi po dobu závěrečných cvičení zhostily se pod Vaším velením a vedením neobyčejně skvěle všem daným jim úkolům. Vámi zvláště vzorně organizovaná a přesně provedená zpravodajská služba byla mi vzácným faktorem pro včasná a správná rozhodnutí. Přijměte, pane plukovníku, nejen můj srdečný dík, jako i obdiv Vašich velitelských a organizačních schopností a raďte tlumočíte všem Vaším výkonným letcům mé uznání, že svými odvážnými a promyšlenými výkony dopomohli ku zdárnému zakončení operací armádní skupiny I."*

Plukovník Janoušek se také intenzívně věnoval taktice a organizaci leteckých jednotek a tyto předměty také přednášel nejdříve v leteckém učilišti a později také v kursu pro vyšší velitele. Ve třicátých letech také začal studovat na Univerzitě Karlově meteorologii, geofyziku a související obory, neboť pozoroval, že *"naši letci projevují poměrně malý zájem o meteorologii a v důsledku toho jsme měli při přeletech a výcviku přece jen citelné procento ztrát. Šel jsem tedy příkladem..."* Dnem 1. ledna 1937 byl pak Karel Janoušek jmenován do hodnosti brigádního generála.

Tři měsíce po německé okupaci, v červnu 1939, ve svém promočním vystoupení v aule univerzity mimo jiné řekl, že *"jednou zase budeme létat nad svobodným Československem, ve svobodném československém vzduchu. A že my, letci, se často setkáváme s rozmary počasí a získali jsme tak zkušenost, že po každé bouři se vždy opět objeví modré nebe..."*

Na podzim 1939 generál Janoušek odešel přes Slovensko, Maďarsko a Jugoslávii do Francie, kde 15. prosince dobrovolně vstoupil do tvořící se čs. zahraniční armády. Nejprve zastával funkci přednosty III. (leteckého) odboru vojenské správy Čs. národního výboru v Paříži a později, v březnu 1940, byl předurčen jako velitel pro výcvikové středisko do Cognacu, ale spád válečných událostí byl rychlejší. Po kapitulaci Francie odejel do Velké Británie. Když zde vznikl Inspektorát československého letectva, byl generál Janoušek jmenován generálním inspektorem, tzn. velitelem československých letců. V lednu 1941 ho britská vláda vyznamenala jedním z nejvyšších britských vyznamenání KCB - Lázeňským řádem II. stupně a současně povýšila do hodnosti Air Vice-Maršal. Stal se také nositelem Komandérského řádu Bathského řádu, který je u britských občanů spojen s udělením šlechtického titulu...

Do vlasti se nejprve vrátil jako soukromá osoba a teprve v srpnu 1945 přiletěl oficiálně v čele čs. letců do svobodné republiky. Tehdy se dozvěděl o tragédii své rodiny. V roce 1942 byla v Osvětimi zavražděna jeho manželka a sestra Vilma. Bratr Rudolf byl zastřelen v roce 1944 v Buchenwaldu a švagr B. Láška na Pankráci. Druhý švagr O. Fencel zemřel v roce 1945 v koncentračním táboře v Lovosicích. Z Buchenwaldu se vrátili s podlomeným zdravím bratři Josef a Otakar, z Ravensbrücku pak sestra Marie.

Ani zbytek radosti z konce druhé světové války a návratu domů však netrval dlouho. Letecké funkce na ministerstvu národní obrany byly už obsazeny, a proto byl divizní generál Janoušek jmenován podnáčelníkem hlavního štábu pro zvláštní úkoly a posléze generálním inspektorem protiletecké obrany. *"Po letcích se mi stýskalo"*, konstatoval po letech, *"ale mlčel jsem..."*

Po únoru 1948 je jako jeden z prvních generálů propuštěn z armády. Marně sháněl nějaké zaměstnání. Nasazenému provokatérovi z obranného zpravodajství Jaroslavu Doubravskému se podařilo získat jeho souhlas k ilegálnímu opuštění republiky. Následovalo zatčení a odsouzení k trestu smrti, který byl později změněn na doživotní trest odnětí svobody. Brány vězení mohl opustit až po amnestii v roce 1960. Na jaře 1968 sice dosáhl zproštění původní obžaloby, ale lidského zadostiučinění a návratu vojenské hodnosti se už nedomáhal. Zemřel v Praze 27. října 1971.

Úplné rehabilitace a povýšení do hodnosti armádního generála in memoriam se Karlu Janouškovi dostalo až v roce 1992. Rozhodnutím prezidenta V. Havla byl tehdy vyznamenán i Řádem M. R. Štefánika II. stupně.

PhDr. Zdeněk Vališ